

2019. aasta aastaaruanne 10 korduma kippuvat küsimust

1. Mis on Euroopa Kontrollikoja roll seoses ELi eelarvega?

Me kontrollime igal aastal ELi raamatupidamise aastaaruandeid ja esitame oma arvamuse kahe küsimuse kohta: kas raamatupidamise aastaaruanded on täpsed ja usaldusväärsed ning kas ELi eelarvet kasutati vastavalt eeskirjadele. Selle alusel koostame oma **kinnitava avalduse**, mille peame esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule tulenevalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklist 287.

2019. aastal moodustasid ELi kulutused kokku 159,1 miljardit eurot ehk 2,1% ELi liikmesriikide avaliku sektori kogukulutustest.

2. Kas Euroopa Kontrollikoda kiitis 2019. aasta raamatupidamise aastaaruande heaks?

Jah. Me kinnitasime 2019. aasta raamatupidamise aastaaruande **usaldusväärsust** (väljastasime märkusteta arvamuse). Nii on see olnud juba alates aastast 2007. Oleme seisukohal, et 2019. aasta raamatupidamise aastaaruanne kajastab kõigis olulistes aspektides õiglaselt ELi finantsseisundit ning aasta majandustulemusi.

Lisaks arvamusele raamatupidamise aastaaruande kohta peame oma audititöö põhjal andma arvamuse selle kohta, kas aruande aluseks olevad tehingud olid tehtud vastavalt ELi õigusnormidele. Maksete hinnanguline veamäär viimastel aastatel üldiselt vähenes: 3,8%-lt 2015. aastal 3,1%-ni 2016. aastal, 2,4%-ni 2017. aastal ja 2,6%-ni 2018. aastal. Meie arvutatud 2019. aasta hinnanguline veamäär aga veidi suurenes ja oli 2,7%.

3. Mida meie hinnanguline veamäär tähendab?

2,7% on meie hinnanguline **rahasumma, mida ei oleks tohtinud ELi eelarvest välja maksta**, kuna meie arvates ei kasutatud seda ELi õigusnormide kohaselt. Seetõttu ei vasta need kulutused kas sellele, mida nõukogu ja parlament tahtsid asjaomaste ELi õigusaktidega saavutada, või liikmesriikides kehtestatud õigusnormidele.

Tüüpilisteks vigadeks on maksed, mis olid tehtud kas toetuskõlbmatutele toetusesaajatele või projektidele, või oli tegu teenuste, toodete või investeringutega, mille puhul ei rakendatud õigesti riigihanke-eeskirju.

4. Kas see tähendab, et 2,7% ELi eelarvest läks raisku?

Ei. Nii ei saa öelda, kuna vea ja raiskamise vahel on oluline erinevus. Meie testide käigus kontrollitakse, kas ELi rahalisi vahendeid on kasutatud eeskirjade kohaselt, kas kantud kulud on nõuetekohaselt arvatud ning kas rahastamiskõlblikkuse tingimused on täidetud. Kui üks neist nõuetest ei ole täidetud, nimetame me seda veaks. Sellele 2,7% viitabki.

Osa vigadest puudutab makseid, mis ei vastanud rahastamiskõlblikkuse tingimustele. Näiteks leidsime, et Portugalis kaasrahastas EL ühte jalgteed, kuigi ELi rahastamise taotlemise ajaks oli töö juba tehtud. See ei olnud kooskõlas rahastamiskõlblikkuse tingimustega, mille kohaselt ei tohi rahastada juba lõpule viidud projekte. Ühe teisel juhul taotles üks 1000 hektari suurust maa-ala hariv põllumajandustootja toetust loomasöödahoidla ehitamiseks, kuid rajas tegelikult teraviljahoidla. See oli vastuolus eeskirjadega, mille kohaselt võisid teraviljahoidlate jaoks toetust taotleda ainult väiksemad põllumajandustootjad. Mõlemal juhul võis ELi toetus siiski teatud positiivset mõju avaldada ning see andis mõningast kasu, kuigi toetusesaajad ei täitnud kõiki nende saamiseks seatud tingimusi.

Samas on ka võimalik, et täiesti seaduslikud ja korrektsed kulutused tähendavad raha raiskamist. Üks meie täheldatud juhtum oli sadamataristu, mis rajati ilma tulevase kaubamahtusid piisavalt arvesse võtmata.

5. Kas leitud vigade puhul on tegemist pettusega?

Enamikul juhtudest mitte. Pettus on kasu saamise eesmärgil toime pandud tahtlik tegu. Kuigi tavapärase auditiprotseduuridega võib olla keeruline pettust kindlaks teha, leiame oma testimise käigus igal aastal mitmeid pettusekahtlusega juhtumeid.

2019. aastal leidsime 747 auditeeritud tehingu seast üheksa pettusekahtlusega juhtumit. Teavitasime kõigist neist juhtumitest Euroopa Pettustevastast Ametit (OLAF), kes korraldab koostöös liikmesriikide ametiasutustega vastavalt vajadusele uurimise ja järelkontrolli.

6. Kas ELi finantsjuhtimine halveneb?

Kulutuste hinnanguline veamäär on viimastel aastatel üldiselt vähenenud: 4,4%-lt 2014. aastal 2,7%-ni 2019. aastal. Võrreldes 2018. aastaga on olukord paranenud, näiteks on toimunud positiivne areng loodusvarade valdkonnas ja saavutatud püsivaid tulemusi halduses.

Suure riskiga kulutused sisaldavad aga endiselt olulisel määral vigu. Seda liiki kulutuste osakaal suurenes 2019. aasta eelarves 53%-ni ja moodustas enamiku meie auditi andmekogumist. Meie hinnangul on suure riskiga kulutuste veamäär 4,9%. Erinevalt viimasest kolmest aastast järeldame, et vead on **läbiva iseloomuga** ja esitame seetõttu **kulutuste kohta vastupidise arvamuse**.

7. Mida tähendab see, et vead on läbi iseloomuga?

Enam kui poolt ELi 2019. aasta kulutustest peetakse suure riskiga kulutusteks. Meie hinnangul on kõigi kulutuste veamäär 2,7%, kuid suure riskiga kulutusi eraldi vaadates on

veamäär kuni 4,9%. Sellist liiki kulutuste suure osakaalu tõttu kogukulutustes leiame, et vead on läbiva iseloomuga – neid esineb kogu auditeeritud andmekogumis või selle olulises osas.

8. Mida kujutavad endast suure riskiga kulutused?

Suure riskiga kulutused tähendavad peamiselt toetuskõlblike tegevuste rahastamiskõlblike kulude **hüvitamist** ELi poolt (keeruliste eeskirjade alusel). Kulusid hüvitatakse näiteks teadusuuringute projektidele (konkurentsivõime kulutused), regionaal- ja maaelu arengu investeeringutele (ühtekuuluvus ja loodusvarad) ning arenguabi projektidele („Gloaalne Euroopa“). Kõnealusel aastal kasvas seda liiki kulutuste osakaal 53,1%-ni (peamiselt ühtekuuluvusvaldkonna kulutuste suurenemise tõttu).

Väikese riskiga on peamiselt **toetusõigustel põhinevad maksed**, mida tehakse toetusesaajate, kes täidavad teatud (vähem keerukaid) tingimusi. Sellisteks makseteks on näiteks põllumajandustootjatele makstavad otsetoetused (loodusvarade valdkond), üliõpilaste ja teadlaste stipendiumid (konkurentsivõime valdkond) ning ELi töötajate palgad ja pensionid (halduskulud).

9. Mis on märkusteta, märkustega ja vastupidine arvamus?

Märkusteta arvamus tähendab, et esitatud arvandmed annavad õige ja õiglase ülevaate ning järgivad finantsaruandluse ja juhtimise eeskirju.

Märkustega arvamus tähendab, et audiitorid ei saa anda märkusteta arvamust, kuid leitud probleemid ei ole läbiva iseloomuga.

Vastupidine arvamus viitab ulatuslikele probleemidele.

10. Mis on oluline veamäär?

Audititerminoloogias tähendab see **piirmäär, millest kõrgemat veamäära peetakse olulist mõju omavaks**. Oluline veamäär on veamäär, mis mõjutab tõenäoliselt auditiaruande kasutajate otsuste tegemist. Nii kontrollikoda kui ka Euroopa Komisjon kasutavad olulisuse kindlaksmääramiseks **2%** suurust piirmäära.

Kontrollikoja 2019. aasta aastaaruanne on Euroopa Liidu 23 keeles kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu